

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum ad remissionem venialium requiritur gratia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

interdum tantus non est, ut omnia venialia excludat, ac virtutalem eorum displicentiam importet, unum vel plura peccata venialia possunt remitti sine aliis.

- Colliges tertio, quod quandiu quis est affectus aliquo modo circa peccatum aliquod veniale, tale peccatum non potest remitti, saltem de via ordinaria, quia talis affectus excludit omnem penitentiam tam formalem quam virtutalem de illo, utpote ipsi contrarius: peccatum autem veniale non potest remitti sine penitentia formali aut virtuali, ut in prima conclusione ostensum est.

ARTICULUS II.

Utrum ad remissionem venialium requiratur gratia?

§. I.

Quibusdam praeiudici difficultas resolvitur.

- Notandum primo, hanc questionem tam de gratia habituali quam de actuali procedere; inquirimus enim, utrum non solum auxilium aliquod supernaturale movens liberum arbitrium, sed etiam gratia habitualis hominem iustificans & sanctificans, ad remissionem peccatorum venialium requiratur?

- Notandum secundo, ad remissionem venialium gratiam habituales posse requiri tribus modis. Primo antecedenter, ut persona sit capax talis remissionis. Secundo concomitanter, quia quodlibet opus remissivum venialis, est etiam meritum gratiae. Tercio formaliter, quia non potest veniale expelli, nisi per gratiam habituales, ut per formam oppositam. His praemissis, pro resolutione difficultatis propositae:

- Dico primo, remissionem peccatorum venialium non posse fieri sine gratia actuali, seu auxilio supernaturali divinae gratiae. Est contra Scotum, Gabrielem, Majorem, & alios, existimantes ad remissionem venialium sufficere actum virtutis naturalis, subindeque ad illam auxilium supernaturale divinae gratiae non requiri. Est tamen D. Thomae hic art. 2. ad 2. ubi ait, quod ad tollendam maculam venialis peccati requiritur aliquis actus procedens ex gratia, per quem removeatur inordinata ad rem temporalem. Et art. 4. ad 2. dicit quod licet ad remissionem peccati venialis non requiratur nova infusio habitualis gratiae, requiritur tamen aliquis gratiae actus.

- Ratio etiam id suadet: Peccatum enim veniale est quoddam malum pertinens ad ordinem gratiae, cum retardet affectum ne prompte tendat ad Deum ut finem supernaturalem, & causet aliquam deordinationem circa media ad talem finem. Sed malum pertinens ad ordinem gratiae, non potest tolli nisi per gratiam, seu ex auxiliis divinae gratiae, unumquodque enim tollitur a suo contrario: Ergo peccatum veniale non potest remitti sine auxilio supernaturali divinae gratiae.

- Confirmatur: Veniale retardat ab ingressu gloriae: Ergo eius remissio non fit sine gratia; quid enim conducit ad gloriam, nobis conceditur per Christum; nam ipse est causa totius nostrae praedestinationis, quae dicit certam seriem mediorum, quae sunt in ordine gratiae.

Dico secundo, semper ad remissionem venia-

Tom. V.

lium requiritur gratia habitualis antecedenter. Est etiam D. Thomae hic art. 4. ubi docet ei qui est in peccato mortali, nullum remitti veniale, quia ille caret gratia habituali, quae ad cuiuscunque culpa remissionem praerequitur. Ratio est, quia offensa non tollitur, nisi per satisfactionem factam personae laesae: Sed non potest esse satisfactio hominis ad Deum laesum per peccatum mortale aut veniale, sine gratia habituali: Ergo sine illa nulla offensa sive mortalis sive venialis tolli seu remitti potest. Major patet, Minor probatur. Omnis satisfactio hominis ad Deum debet esse amicabile, & fundata in gratia; cum enim sit infinita distantia hominis ad Deum, nulla potest esse satisfactio hominis ad Deum, nisi ex acceptione divina: nullum autem opus peccatoris carentis gratia sanctificante, est acceptum Deo, cum sit opus inimici: Ergo omnis satisfactio hominis ad Deum, debet supponere gratiam, & in ea fundari.

Confirmatur: Peccatum veniale diminuit fervorem charitatis, unde sine charitatis fervore non remittitur: Sed charitatis fervor supponit in subiecto gratiam & charitatem: Ergo ad remissionem venialium gratia habitualis in subiecto antecedenter requiritur.

Dico tertio, gratia habitualis non requiritur formaliter ad remissionem venialium. Ita D. Thomas hic art. 2. ad 3. ubi sic discurre: *Sicut in corpore contingit esse maculam dupliciter: uno modo per privationem eius quod requiritur ad decorem, puta debiti coloris, aut debite proportionis membrorum: alio modo per inductionem alicuius impediens decorem, puta luti aut pulveris: Ita etiam anima inducitur macula, uno modo per privationem decoris gratiae per peccatum mortale; alio modo per inclinationem affectus inordinatam ad aliquid temporale. Et hoc fit per peccatum veniale, Et ideo ad tollendam maculam peccati mortalis requiritur infusio gratiae; sed ad tollendam maculam venialis peccati, requiritur aliquis actus procedens ex gratia, per quam removeatur inordinata ad rem temporalem. Quibus verbis Sanctus Doctor conclusionem nostram & docuit & probavit: Id enim requiritur formaliter ad remissionem venialis, quod requiritur ut forma tollens maculam ex eo proveniente: Sed gratiam habituales non est forma tollens maculam peccati venialis, cum ea non consistat in privatione gratiae habitualis, sicut macula peccati mortalis, sed vel in conversione aliqua inordinata ad bonum commutabile, retardante affectum voluntatis ne prompte in Deum feratur; vel in privatione fervoris charitatis, seu illius habilitatis quam habet charitas ut prompte feratur in Deum, sicut art. praeced. §. 2. in solutione tertiae objectionis declaravimus: Ergo gratia habitualis non requiritur formaliter ad remissionem peccati venialis.*

Dico quarto, remissio venialium non semper habet adjunctam gratiae habitualis infusionem, quae subinde ad remissionem venialium non requiritur concomitanter, sed solum antecedenter. Hanc etiam conclusionem docet & probat Divus Thomas hic art. 2. in corp. his verbis: *Peccatum veniale non contrariatur habituali gratiae vel charitati, sed retardat actum eius, inquantum nimis inhaeret homo bono creato, licet non contra Deum; Et ideo ad hoc quod peccatum veniale tollatur, non requiritur quod infundatur aliqua habitualis gratia; sed sufficit aliquis motus gratiae vel charitatis ad eius remissionem.*

A a a ij

Sol-

§. II.

Solvuntur obiectiones.

37 **O**bjicies primò contra primam conclusionem: Omne contrarium tollitur per suum contrarium: Sed veniale est actus naturalis contra aliquam virtutem naturalem, v. g. mendacium contra veritatem; excessus in cibo aut potu contra temperantiam: Ergo remitti potest per contrarium actum naturalem, subindeque ad ejus remissionem non requiritur auxilium divinæ gratiæ.

38 **C**onfirmatur primò: Peccatum veniale non tollit ordinem ad ultimum finem, sed solum nimis inheret creaturæ, salvo tali ordine: Sed naturaliter & absque auxiliis gratiæ potest quis tollere hanc nimiam adhesionem ad creaturam, per actum scilicet amoris Dei Creatoris super omnia (qui est actus merè naturalis, ac proinde possibilis naturaliter sine gratia) accedendo namque ad Deum, receditur à creatura: Ergo naturaliter & absque auxilio divinæ gratiæ, potest quis obtinere remissionem venialium peccatorum.

39 **C**onfirmatur secundò: In pura natura fuissent venialia: Sed in eo statu potuissent remitti per actum naturalem oppositum peccato: Ergo etiam in hoc statu.

40 **A**d objectionem respondeo, veniale in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem, non solum esse contra aliquam virtutem naturalem, sed etiam opponi alicui perfectioni supernaturali, nimirum fervori charitatis, & familiaritati ejus cum Deo, subindeque tolli non posse nisi per aliquem charitatis fervorem; aut actum aliquem supernaturalem aliquo modo convertentem hominem ad hanc familiaritatem, veniali amissam.

41 **A**d primam confirmationem dicendum quod licet peccatum veniale non tollat ordinem ad ultimum finem, dicit tamen de ordinationem circa media ad talem finem: supposita autem elevatione creaturæ intellectualis ad ordinem gratiæ, sicut ultimus finis est supernaturalis, ita & media ad illum conducentia, supernaturalia sunt, & consequenter deordinatio circa talia media per peccatum veniale, reductivè supernaturalis est; unde non potest tolli nisi per actum supernaturalem ipsi contrarium, qui proinde ex auxilio aliquo supernaturali procedere debet. Deinde, quamvis daretur, quod hujusmodi deordinatio seu nimia adhesio ad creaturam, posset tolli per actum naturalem amoris Dei creatoris super omnia, argumentum non urgeret; quia talis actus, in statu naturæ lapsæ, elici nequit sine auxilio divinæ gratiæ, ut in Tractatu de gratia ostensum est.

42 **A**d secundam confirmationem concedo in pura natura futura fuisset venialia, sed diversæ rationis à nostris, eò quod tunc non fuissent opposita fervori charitatis, & familiaritati cum Deo, sicut ea quæ committuntur in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem; ideoque remitti potuissent per actum naturalem, cum aliquo tamen auxilio naturali indebito natura.

43 **O**bjicies secundò contra secundam conclusionem: Remissio venialium quæ fit simul cum remissione mortalium, non supponit gratiam habituales, quia hæc non supponitur ad remissio-

A nem mortalium: Ergo ad remissionem venialium non semper gratia habitualis anteceditur requiritur.

Respondeo, remissionem venialium quæ fit simul cum remissione mortalium, non supponit requidem gratiam habituales, ordine dumtaxat, eam tamen supponere ordine naturæ; peccata enim naturæ remittuntur mortaliter, per remissionem gratiæ habitualis, quæ venialis per constitutionem specialium auxiliorum, cum peccata restituantur in amicitiam Dei, quam in eis interliaritatem.

Objicies tertio: Peccatum veniale remittitur in inferno: Sed in inferno non est gratia habitualis: Ergo illa ad remissionem venialium non semper requiritur. Minor patet, Major probatur, quia alias peccatum veniale puniretur pœna æterna, quod videtur nimis rigidum.

Respondeo negando Majorem, & ad ejus probationem, distinguo Antecedens: peccatum veniale puniretur pœna æterna, per se, quæ illi esset debita veniali, secundum se, nego. Per accidens, ex eo quod subjectum non est gratum Deo, nec proinde capax illi satisfaciendi pro peccato five mortali five veniali, concedo.

Dices, Deus non punit ultra condignum, etiam per accidens: Sed si punit veniale in inferno, pœna æterna, illud punit ultra condignum, cum peccato veniali non debeatur pœna æterna. Ergo veniale, etiam per accidens, non punitur ad pœnam æternam.

Respondeo negando sequelam Minoris, & ad probationem ei subjunctam, dico quod licet peccato veniali ex propria ratione formali, seu malitia sibi propria, non debeatur pœna æterna, ex conditione tamen subjecti, non habentis gratiam ad remissionem culpæ venialis necessarium, per accidens pœna æterna illi debetur. De quâ plurâ diximus in Tractatu de peccatis diffinitione 8. articulo 7. ad quem locum Lectorem remittimus.

Objicies quartò contra tertiam conclusionem: Gratia habitualis est forma incompatibilis cum peccato veniali: Ergo requiritur formaliter ad venialium remissionem. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur. Gratia habitualis est participatio naturæ divinæ: Ergo si natura pugnat cum quocumque peccato mortali, live veniali, sicut ipsa natura divina, ejus est participatio.

Confirmatur: Gratia habitualis in patria expellit formaliter omne veniale: Ergo id etiam præstat in via, cum sit eadem in utroque statu.

Ad objectionem respondeo, negando Antecedens, ad ejus probationem, concedo Antecedens, te, nego Consequentiam: nam licet gratia habitualis sit participatio naturæ divinæ, est tamen participatio accidentalis, diminuta, & imperfecta, infinite distans à sanctitate increata divinæ naturæ, cum qua pugnat peccatum veniale.

Ad confirmationem, nego Antecedens, non enim gratia habitualis, sed visio Dei, & amor beatificus, expellunt peccatum veniale in participatio quidem radicaliter, amor vero beatificus formaliter.

Objicies ultimò contra ultimam conclusionem: Actus charitatis & contritionis, quibus peccatum veniale remittitur, merentur augmentum gratiæ habitualis: Ergo remissio venialium, illius remissionem semper habet adjunctam.

Respon-

Respondeo concessio Antecedente, negando A
Consequentiam; licet enim actus charitatis & contritionis quibus peccatum veniale remittitur, mereantur augmentum gratiae habitualis, non tamen semper sit infusio gratiae, quando peccatum veniale per illos actus remittitur; quia augmentum gratiae & charitatis non statim conferitur, nisi quando ponuntur actus habitu intensiores; quando vero ponuntur actus minus intensi, quibus remittitur peccatum veniale, tunc gratia non augetur in eis habitu, sed solum in esse gratiae; quia nimirum tunc subiectum acceptatur ad maiorem gratiam, quando producit actus intensior, vel in fine vitae, conferendam, ut fusc explicuimus in Tractu de virtutibus Theologicis.

Adverte autem, quod licet in remissione peccatorum venialium, non fiat semper infusio gratiae, nunquam tamen gratia infunditur, nisi fiat remissio aliquorum venialium, ut docet D. Thomas hic art. 2. in corp. his verbis: *Ad hoc quod peccatum veniale tollatur, non requiritur quod infundatur aliqua habitualis gratia, sed sufficit aliquis motus gratiae & charitatis ad eius remissionem.* Quia tamen in habentibus usum liberi arbitrii, in quibus solis possunt esse venialia peccata, non contingit esse infusionem gratiae, sine actuali motu liberi arbitrii in Deum & in peccatum; ideo quodcumque de novo gratia infunditur, peccata venialia remittuntur. Quod intelligi debet per se, & quantum est ex parte causae remittentis; interdum enim per accidens, ob impedimentum se tenens ex parte subiecti, contingere potest, quod gratia alicui infundatur, & tamen ei non remittantur peccata venialia; ut cum aliquis mente distractus, aut cum affectu ad peccatum veniale, accedit ad aliquod sacramentum; tunc enim ipsi quidem infunditur gratia habitualis, vel eius augmentum, sed non remittuntur peccata venialia, quia tali remissioni ponit impedimentum; sicut licet verum sit dicere, quod in omnibus sacramentis detur gratia, tamen ex aliquo impedimento, & per accidens, potest contingere, quod non detur, ut constat in sacramento poenitentiae informi.

ARTICULUS III.

An, & quomodo peccata venialia remittantur per Sacramenta, & Sacramentalia?

§. I.

Quibusdam praemissis, triplici conclusione, utraque difficultas resolvitur.

14. Certe est, sacramentum poenitentiae habere vim remittendi peccata venialia, ex opere operato: Tum quia non solum peccata mortalia, sed etiam venialia, sunt huius sacramenti materia, ut dicemus infra, cum agemus de confessione: Tum etiam, quia rationi consentaneum non est, existimare sacramentum poenitentiae posse quidem delere peccata mortalia post baptismum commissam, sed non venialia, quae sunt minoris momenti, & facilius remitti possunt. Unde solum difficultas est, an virtus haec remittendi peccata venialia, competat etiam aliis sacramentis, & quibusdam rebus & actionibus sacris, quae a

ten. 7.

Theologis sacramentalia appellantur, & praecipue sunt sex, hoc versu expressa.

Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens.

Orans, id est oratio Dominica, in qua petimus culpas quotidianas, seu veniales, quas quotidie committimus, nobis dimitti. Vel oratio in Ecclesia consecrata: 3. Regum 4. *Qui oraverit in loco isto, dimitte Domine peccata populi.* Tinctus, supple aqua benedicta, cuius meminit Clemens lib. 7. Constitutionum Apostolicarum cap. 47. & Alexander I. relatus in cap. *Aquam sale*, de consecrat. dist. 3. eiusque decem eximios effectus recenset Henricus libro 4. de sacramentis cap. 15. Edens, id est panis benedictus, qui in locum Eucharistiae dabatur Catechumenis, vel etiam fidelibus non communicantibus. Confessus, id est confessio generalis, quae fit in Prima, Completorio, & in principio Missae, ad quam refertur tussio pectoris, quae internum animi dolorem declarat; & de qua dicit Augustinus lib. de poenit. cap. 2. *Pro levibus peccatis pectora nostra tundimus, & dicimus, dimitte nobis debita nostra.* Additur Dans, supple Eleemosynam, quae peculiarem vim habet ad obtinendam à Deo misericordiam & remissionem peccatorum. Benedicens, id est, Episcopi vel Abbatis consecrati benedictio. Quibus aliqui addunt unctionem sacram, quae Sacerdotes, & Reges unguntur. His praemissis, pro resolutione difficultatis propositae.

Dico primo, omnia sacramenta novae legis habent vim remittendi peccata venialia ex opere operato, id tamen specialiter aliquibus sacramentis competit, nimirum Baptismo, Confirmationi, Eucharistiae, & Extremae Unctioni.

Primus pars est D. Thomas hic art. 3. in corp. ubi sic ait. *Per omnia sacramenta novae legis, in quibus confertur gratia, peccata venialia remittuntur: utique ex opere operato, quia cum causant gratiam ex opere operato, & ad infusionem gratiae sequatur (ut ibidem ait S. Doctor) remissio venialium, hanc etiam ex opere operato causant.*

D Ratio etiam id suadet: nam omnia sacramenta novae legis habent virtutem remittendi ex opere operato peccata omnia mortalia, quadam ex vi primariae institutionis Christi influentis, & haec dicuntur sacramenta mortuorum; alia vero ex vi secundariae institutionis eiusdem Christi, & haec appellantur sacramenta vivorum, ut in Tractu de sacramentis in communi disp. 3. fusc ostendimus: Ergo cum peccata venialia facilius remittantur, sacramenta novae legis remittunt peccata venialia ex opere operato, eaque maxime, quae speciali cuiusque fini magis opponuntur, ut matrimonium, ea quae repugnant specialiter castitati & statui conjugali: Ordo, quae religioni & statui clericali: Confirmatio, quae fidei: Eucharistia, quae charitati & unioni cum Deo & cum proximo.

Confirmatur: Omnia sacramenta, ut instrumenta passionis Christi sunt instituta ad sanctificandas animas, eaque perfecte disponendas ad gloriae consecutionem: Ergo & ad tollenda omnia impedimenta, quae aliquo modo possunt à gloria consecutione impedire: Cum igitur venialia retardent nos à consecutione gloriae, debent per sacramenta rite suscepta remitti.

Secunda pars conclusionis probatur discurrendo sigillatim per huiusmodi sacramenta. In primis de Baptismo id manifestum est, cum enim sic

A a a iij

quae-